

ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (9)

วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล* และ อุบลวรรณ บุญเปล่ง

ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

* Corresponding author: pywck@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาชื่อท้องถิ่นที่เหมือนกันที่พบในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี และอุบลราชธานี **วิธีการศึกษา:** สืบค้นพืชสมุนไพรพื้นบ้านของประเทศไทย ใน 3 จังหวัด คือ พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรีและอุบลราชธานี ระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2551 โดยสัมภาษณ์หมอพื้นบ้าน จัดทำตัวอย่างพืชแห้งและตรวจเอกลักษณ์ด้วยรูปวิธานและเปรียบเทียบตัวอย่างพืช **ผลการศึกษา:** พบว่ามีชื่อท้องถิ่นของพืชซึ่งยังไม่มีการบันทึกไว้ในหนังสือชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย คือ พระนครศรีอยุธยา 1 ชนิด กาญจนบุรี 13 ชนิด และอุบลราชธานี 85 ชนิด จึงได้รวบรวมและรายงานไว้

Thai Pharm Health Sci J 2009;4(1):1-8[§]

บทนำ

ชื่อท้องถิ่น (vernacular name) เป็นชื่อที่ใช้เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์สำหรับการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นที่ใดท้องถิ่นหนึ่งทำให้สามารถเข้าใจตรงกันได้ อย่างไรก็ตาม ในการเรียกชื่อพืชนั้น แต่ละท้องถิ่นอาจจะมีพืชชนิดเดียวกันแต่มีชื่อท้องถิ่นหลายชื่อหรือมีพืชหลายชนิดซึ่งมีชื่อท้องถิ่นเหมือนกัน ดังนั้นในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในระดับนานาชาติ จึงมีการทำความตกลงกำหนดให้ใช้ชื่อวิทยาศาสตร์ (scientific name) ซึ่งพืชแต่ละชนิดจะมีชื่อพฤกษศาสตร์ (botanical name) ที่ถูกต้องเพียงชื่อเดียวเท่านั้น นอกจากนั้นจัดเป็นชื่อพ้อง (synonym) จากการสำรวจพืชสมุนไพรพื้นบ้านของประเทศไทยจำนวน 3 จังหวัดดังที่รวบรวมและรายงานไว้

วัสดุและวิธีการวิจัย

ในการสำรวจพืชสมุนไพรพื้นบ้านของประเทศไทยด้วยการเก็บตัวอย่างและตรวจเอกลักษณ์พรรณไม้สมุนไพร ใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่อไปนี้เป็นคือ แผงอัดพรรณไม้ ขวดและน้ำยาตองพืช กระจกพลาสติก สมุดบันทึก กรรไกรตัดต้นไม้ ตู้อบและกล่องจุลทรรศน์ ทำการสำรวจระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2551 โดยการสัมภาษณ์หมอพื้นบ้าน จัดทำเป็นตัวอย่างพืชแห้งและตรวจเอกลักษณ์พรรณไม้ด้วยรูปวิธานและเปรียบเทียบ

ตัวอย่างพืชที่พิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร (พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ) กรมวิชาการเกษตร และหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตัวอย่างพรรณไม้แห้งเก็บรักษาไว้ที่ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตรวจสอบชื่อท้องถิ่นและเปรียบเทียบชื่อที่บันทึกไว้ในหนังสือชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย¹⁻⁹

ผลการวิจัย

จากการสำรวจพืชสมุนไพรพื้นบ้านของประเทศไทยพบว่ามีชื่อท้องถิ่นของพืชซึ่งยังไม่มีการบันทึกไว้ในหนังสือชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย คือ พระนครศรีอยุธยา 1 ชนิด กาญจนบุรี 13 ชนิด และอุบลราชธานี 85 ชนิด ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

สรุปและวิจารณ์ผล

การศึกษาและรวบรวมพืชสมุนไพรโดยวิธีทางอนุกรมวิธานพืชทั้งของไทยและต่างประเทศ พบชื่อพืชท้องถิ่นไทยรวม 99 ชนิด ประกอบด้วยพืชใบเลี้ยงคู่ 73 ชนิด พืชใบเลี้ยงเดี่ยว 23 ชนิด และพืชเฟิร์น 3 ชนิด มีพืช 9 ชนิดสมควรนำไปวิจัยต่อ

[§] 14th year of Srinakharinwirot Journal of Pharmaceutical Science

ได้แก่ 1) *Ellipeiopsis ferruginea* (Buch.-Ham. ex Hook.f. & Thomson var. *cherrevensis* (Pierre ex Finet & Gagnep.) C.Meade (Annonaceae), 2) *Toxicarpus villosus* Decne (Asclepiadaceae), 3) *Argyreia leucantha* Traiperm & Staples (Convolvulaceae), 4) *Erycibe excelsa* Wall. ex G.Don (Convolvulaceae), 5) *Platostoma cambodgense*

(Doan) S.Suddee & A.J.Paton var. *subulatum* S.Suddee (Labiatae), 6) *Christisonia siamensis* Craib (Orobanchaceae), 7) *Daphne composita* (L.f.) Gilg. (Thymelaeaceae), 8) *Wikstroemia ridleyi* Gamble (Thymelaeaceae), และ 9) *Curcuma rhabdota* P.Siriruga & M.F.Newman (Zingiberaceae)

ตารางที่ 1 ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วงศ์ (ชื่อพฤกษศาสตร์) ^{เอกสารอ้างอิง}	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมืองอื่น ๆ
LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE		
<i>Caesalpinia sappan</i> L. ¹⁰	เสน	ฝาง

ตารางที่ 2 ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้จังหวัดกาญจนบุรี

วงศ์ (ชื่อพฤกษศาสตร์) ^{เอกสารอ้างอิง}	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมืองอื่น ๆ
พืชสมุนไพรประเภทใบเลี้ยงคู่		
ANNONACEAE		
<i>Ellipeiopsis ferruginea</i> (Buch.-Ham. ex Hook.f. & Thomson var. <i>cherrevensis</i> (Pierre ex Finet & Gagnep.) C.Meade ¹¹	กะดอลิง กล้วยยี่เหิน	นมแมวป่า
ASCLEPIADACEAE		
<i>Toxicarpus villosus</i> Decne ¹²	เครือประสงค์แดง	เถาวัลย์แดง
EUPHORBIACEAE		
<i>Euphorbia antiquorum</i> L. ¹³	พญาครุฑ	สลัดได้ป่า
LABIATAE		
<i>Clerodendrum serratum</i> (L.) Moon var. <i>serratum</i> ¹⁴	สังกรณี	ชะรักป่า
LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE		
<i>Crotalaria alata</i> Buch.-Ham. ex D.Don ¹⁵	หิงหาย	หึ่งเม่น้อย
<i>Desmodium gangeticum</i> (L.) DC. ¹⁶	กระดุกอึ่ง	อีเหนียว
<i>Dunbaria bella</i> Prain ¹⁷	ดอกครั่ง	ขางครั่ง
<i>Phyllodium pulchellum</i> (L.) Desv. ¹⁸	เกล็ดลิ้น	เกล็ดปลาช่อน
OROBANCHACEAE		
<i>Christisonia siamensis</i> Craib ¹⁹	กาฝากดิน	ว่านดอกสามสี่
RUBIACEAE		
<i>Gardenia obtusifolia</i> Roxb. ²⁰	ฝรั่งป่า	กระมอม
THYMELAEACEAE		
<i>Daphne composita</i> (L.f.) Gilg. ²¹	ระฆังทอง	เข็มขาวป่า
TILIACEAE		
<i>Grewia abutilifolia</i> Vent. & Juss. ²²	ข้าวจี	หญ้าบีด
<i>Grewia eriocarpa</i> Juss. ²²	ยาบข้าวจี	ปอแก่นเทา

ตารางที่ 3 ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้จังหวัดอุบลราชธานี

วงศ์ (ชื่อพฤกษศาสตร์) ^{เอกสารอ้างอิง}	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมืองอื่น ๆ
พืชสมุนไพรประเภทใบเลี้ยงคู่		
ACANTHACEAE		
<i>Barleria strigosa</i> Willd. ²³	สะยุม	สังกรณี
<i>Dyschoriste depressa</i> Nees ²⁴	ไต้ปลาข่อเล็ก	หญ้าสามชั้น
<i>Thunbergia fragrans</i> Roxb. var. <i>vestita</i> (Nees) Cramer ²³	กระชานกรวด	หนามแน่ขาว
ANNONACEAE		
<i>Dasymaschalon macrocalyx</i> Finet & Gagnep. ²⁵	คายข้าว	ตั้งฟ้า
<i>Polyalthia evecta</i> (Pierre) Finet & Gagnep. ²⁶	ตะลกกก	นมน้อย
<i>Xylopia vielana</i> Pierre ²⁷	กะทาง	กล้วยน้อย
APOCYNACEAE		
<i>Holarrhena pubescens</i> Wall. ex G.Don ²⁸	มูกน้อย	โมกใหญ่
<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb. ²⁸	โมกใหญ่	โมกมัน
ASCLEPIADACEAE		
<i>Hoya multiflora</i> Blume ²⁹	ตั้งน้ำ	กล้วยไม้พันงู
<i>Streptocaulon juvenas</i> (Lour.) Merr. ³⁰	ประสงค์ใหญ่	เถาประสงค์
<i>Toxicarpus villosus</i> Decne ¹²	ประดงเส้น	เถาว์ลัยแดง
COMPOSITAE		
<i>Chromolaena odorata</i> (L.) R.M.King & H.Rob. ³¹	อุมลิ่ง	สาบเสือ
CONNARACEAE		
<i>Connarus semidecandrum</i> Jack. ³²	เครือเค็ง	ถอบแถบเครือ
CONVOLVULACEAE		
<i>Argyreia leucantha</i> Traiperm & Staples ³³	มันแกวข้าง	-
<i>Cuscuta reflexa</i> Roxb. var. <i>reflexa</i> ³⁴	ผักไหมใหญ่	เครือเขาค่า
<i>Erycibe excelsa</i> Wall. ex G.Don ³⁵	เครือโซ่มา	ลิ้นเสือ
<i>Merremia vitifolia</i> (Burm. f.) Hallier f. ³⁴	เอ็นอ่อนน้อย	จิงจ้อเหลือง
CUCURBITACEAE		
<i>Solena heterophylla</i> Lour. ³⁶	แตงจาด	ตำลึงตัวผู้
DILLENIACEAE		
<i>Tetracera loureiri</i> (Finet & Gagnep.) Pierre ex Craib ³⁷	ลิ้นแฮด	รสสุคนธ์
DIPTEROCARPACEAE		
<i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq. ^{38,39}	ชาด	เหียง
EUPHORBIACEAE		
<i>Glochidion rubrum</i> Blume ⁴⁰	ตานา	กระตุมผี
<i>Homonoia riparia</i> Lour. ⁴⁰	เปล้าทอง	ไคร้หน้า
<i>Sauropus asteranthos</i> Airy Shaw ⁴⁰	ประดงดิน	มะยมตอน
<i>Sauropus bicolor</i> Craib ⁴⁰	หมากใต้ใบ อึ่งแดง	ผักหวานแดง
FAGACEAE		
<i>Lithocarpus harmandii</i> (Hick & A.Camus) A.Camus ⁴¹	ก้อซี่หมู	ก้อซี่หนู
LABIATAE		
<i>Hymenopyramis pavifolia</i> Moldenke ²⁴	ประดงเหลี่ยม, งวงส้มเหลี่ยม	ขาเป็ย
<i>Hyptis suaveolens</i> (L.) Poit. ⁴²	ขี้ตั้งข้าง	แมงลักคา
<i>Platostoma cambodgense</i> (Doan) S.Suddee&A.J.Paton var. <i>subulatum</i> S.Suddee ⁴³	กะเพราป่า	กะเพราน้ำ

(ต่อ)

ตารางที่ 3 ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้จังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ)

วงศ์ (ชื่อพฤกษศาสตร์) ^{เอกสารอ้างอิง}	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมืองอื่น ๆ
LEEACEAE		
<i>Leea guineensis</i> G.Don ⁴⁴	ต้างไก่ใหญ่	กระตังงาแดง
<i>Leea indica</i> (Burm.f.) Merr. ⁴⁴	ต้างไก่อ้น้ำ	กะตังใบ
<i>Leea rubra</i> Blume ex Spreng ⁴⁴	กระทิง	เขื่อง
LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE		
<i>Albizia myriophylla</i> Benth. ⁴⁵	อ้อยสามสวน	ชะเอมป่า
LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE		
<i>Desmodium triflorum</i> (L.) DC. ¹⁶	ประดงมดลีน	หญ้าเกิล็ดหอย
NYMPHAEACEAE		
<i>Barclaya longifolia</i> Wall. ⁴⁶	ผักน้ำไหล	ใส่ปลาไหล
PHYLLANTHACEAE		
<i>Phyllanthus urinaria</i> L. ⁴⁰	หมากใต้ใบ	หญ้าใต้ใบ
<i>Phyllanthus virgatus</i> L. ⁴⁰	หึ่ง	ขางอำไพ
POLYGALACEAE		
<i>Polygala chinensis</i> L. ⁴⁷	เนียมนกเขาตัวผู้	คำเตี้ย
<i>Polygala erioptera</i> DC. ⁴⁷	เนียมแมงดา	-
POLYGONACEAE		
<i>Persicaria odorata</i> (Lour.) Soják ⁴⁸	ผักแวด	ผักไผ่
RUBIACEAE		
<i>Aphaenandra uniflora</i> (Wall. ex G.Don) Bremek. ⁴⁹	อีตุตติน	มะลิเลื้อย
<i>Hedyotis bahii</i> J.F.Maxwell ⁵⁰	กางสะเต็น	ตองแห้งบะไ
<i>Hedyotis corymbiformis</i> Geddes ⁴⁹	ขี้หมื่นตัน	ขมิ้นตัน
<i>Hedyotis fulva</i> Hook.f. var. <i>fulva</i> ⁴⁹	บีปลากั้ง โกง้าแล่น	ขามดอย
<i>Hedyotis gracilipes</i> (Craib) Fuguoka var. <i>longicalyx</i> Fuguoka ⁴⁹	หญ้ากวางสะเต็นหิน	เนียมนกเขา
<i>Mitracarpus hirtus</i> (L.) DC. ⁴⁹	กระสาควาย	หญ้าจุกขาว
<i>Porterandia anisophylla</i> (Jack ex Roxb.) Ridl. ⁴⁹	ปลวก	หูกวางเล็ก
<i>Psychotria serpens</i> L. ⁴⁹	มั่งกระต่าย	งูก้านปล้อง
<i>Richardia braziliensis</i> Gomes ⁴⁹	อีตุตติน	หญ้าท่าพระ
<i>Spermacoce latifolia</i> Aubl. ⁴⁹	มั่งกระต่าย	กระตุมใบใหญ่
<i>Spermacoce verticillata</i> L. ⁴⁹	หญ้าไล่ไก่	ฉัตรสามชั้น
RUTACEAE		
<i>Naringi crenulata</i> (Roxb.) Nicolson ⁵¹	มะนาวป่า	กระแจะ
SAPINDACEAE		
<i>Allophylus cobbe</i> (L.) Raeusch. ⁵²	ก้ามปู	ต่อไล่
SCROPHULARIACEAE		
<i>Centranthera siamensis</i> T.Yamaz. ⁵³	กระช่าเนียมนกเขา	หญ้าดอกกล้าโพง
<i>Pseudostigma cambodiana</i> Bonati ⁵³	หญ้าไล่ไก่	โจดเขี้ยว
<i>Torenia hirsutissima</i> Bonati ⁵³	กระช่านกเขา	มดเฑียรทอง
STERCULIACEAE		
<i>Helicteres hirsuta</i> Lour. ⁵⁴	เพี้ยพาน	ปอดอ่อน
STRYCHNACEAE		
<i>Strychnos nux-vomica</i> L. ⁵⁵	มะลั้ง	แสลงใจ
THEACEAE		
<i>Schima wallichii</i> (DC.) Korth. ⁵⁶	อีฮวน, คายไซ้	มั่งตาน

(ต่อ)

ตารางที่ 3 ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้จังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ)

วงศ์ (ชื่อพฤกษศาสตร์) <small>เอกสารอ้างอิง</small>	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมืองอื่น ๆ
THYMELAEACEAE		
<i>Wikstroemia ridleyi</i> Gamble ⁵⁷	ปอเหือง	ปอพาน
พืชสมุนไพรประเภทใบเลี้ยงเดี่ยว		
ARACEAE		
<i>Hapaline hookeriana</i> Schott ⁵⁸⁻⁶⁰	บอนเบี้ยว	บอนบัว
COMMELINACEAE		
<i>Cyanotis cristata</i> Roem. & Schult. ⁶¹	ไก่เดือยน้ำ	หญ้าหัวรอกน้อย
<i>Murdannia nudiflora</i> (L.) Brenan ⁶¹	คมเบ็ก, หญ้าข้าวพรรษา	กินกึ่งน้อย
CONVALLARIACEAE		
<i>Ophiopogon intermedius</i> D.Don ^{62,63}	ผักแป้นป่า	หญ้าแพรกหิน
CYPERACEAE		
<i>Scleris levis</i> Retz. ⁶⁴	คมเบ็ก	หญ้าสามคม
<i>Trichophorum subcapitatum</i> (Twaites & Hook.) D.A.Simpson ⁶⁴	มุ้งกระต่ายน้ำ	-
ERIOCAULACEAE		
<i>Eriocaulon cinereum</i> R.Br. ⁶⁵	หญ้าหัวหงอกน้อย	หญ้าหัวไม้ขีดไฟ
<i>Eriocaulon setaceum</i> L. ⁵⁰	แหนเขียว	สาหร่ายหัวไม้ขีด
<i>Eriocaulon smitinandii</i> Moldenke ⁵⁰	หญ้าหัวหงอก	กระดุมเต็ม มณีเทวา
HYDROCHARITACEAE		
<i>Blyxa japonica</i> Maxim. ex Asch. & Guerke ^{66,67}	แหนน้ำ	สันตะวาขนไก่
ORCHIDACEAE		
<i>Arundina graminifolia</i> (D.Don) Hochr. ⁶⁸	หวายน้ำ	หญ้าจัมพันควาย
<i>Brachycorythis helferi</i> (Rchb.f) Summerh. ⁷⁰	คุณหึ่ง	ท้าวคูลู
<i>Bulbophyllum blepharistes</i> Rchb.f. ⁶⁸	กระเบื้องน้อย	สิงโตกลอกตา
<i>Cymbidium aloifolium</i> (L.) Sw. ⁷¹	กะด้ามผี	กะเรกะร่อน
<i>Dendrobium draconis</i> Rchb.f. ⁶⁸	ห่ากระรอก, ห่าฮอก, พญาอินทร์	เอื้องเงิน
<i>Habenaria humistrata</i> Rolfe ex Downie ⁷²	คูลูเล็ก	ตูปหมอบดลิ้น
<i>Spathoglottis affinis</i> de Vriese ^{68,69}	กระดองหีหักใหญ่	เหลืองพิศมร
HEMEROCALLIDACEAE		
<i>Dianella ensifolia</i> (L.) DC. ⁷³	หางไก่เถื่อน	หญ้าหนูตัน
XYRIDACEAE		
<i>Xyris capensis</i> Thunb. ⁷⁴	หญ้าค้อนกลองน้ำ	หญ้าหัวคอด
<i>Xyris complanata</i> R.Br. ⁷⁴	ข้อนกลองใหญ่	ตาน
<i>Xyris intersita</i> Malme ⁷⁴	หญ้าค้อนกลอง	กระถินทุ่งใหญ่
ZINGIBERACEAE		
<i>Curcuma rhabdota</i> P.Sirirugsa & M.F.Newman ^{75,76}	กระเจียว	ลายอุบล
<i>Kaempferia larsenii</i> P.Sirirugsa ^{75,76}	ตูปหมอบแดง	เปราะราศี
พืชสมุนไพรเฟิร์น		
OLEANDRACEAE		
<i>Oleandra undulate</i> (Willd.) Ching ⁷⁷	ใบหางกระรอก	นาคราชใบคลื่น
POLYPODIACEAE		
<i>Drynaria bonii</i> Christ ⁷⁸	ห้าฤาษี	กระแด่ไตหิน
<i>Pyrosia piloselloides</i> (L.) M.G.Price Christ ⁷⁸	กระชากกระด้ามผี	กึบม้าม

เอกสารอ้างอิง

1. เต็ม สมิตินันท์. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (ชื่อพฤกษศาสตร์-ชื่อพื้นเมือง). กรุงเทพมหานคร. พันธุ์พืชบลิซซิ่ง, 2523: น.1-810.
2. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์. ชื่อท้องถิ่นใหม่ของพรรณไม้ไทย. *ศรีนครินทร์วารสาร* 2541;13(1):1-33.
3. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, ชื่อท้องถิ่นใหม่ของพรรณไม้ไทย (2). *ศรีนครินทร์วารสาร* 2542;4(1):1-34.
4. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (3). *ศรีนครินทร์วารสาร* 2543;5(1):1-18.
5. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (4). *ศรีนครินทร์วารสาร* 2544;6(1):1-13.
6. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, อุบลวรรณ บุญเปล่ง. ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (5). *ศรีนครินทร์วารสาร* 2545;7(1):1-18.
7. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, อุบลวรรณ บุญเปล่ง. ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (6). *ศรีนครินทร์วารสาร* 2547;9(1):13-19.
8. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, อุบลวรรณ บุญเปล่ง. ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (7). *ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ* 2549;1(2):1-11.
9. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, อุบลวรรณ บุญเปล่ง, พัชราวดี พรรณเนตร. ชื่อท้องถิ่นของพรรณไม้ไทย (8). *ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ* 2550;2(1):1-8.
10. Larsen K, Larsen SS, Vidal JE. Leguminosae-Caesalpinioideae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). *Flora of Thailand*, Vol. 4 Part 1. Bangkok. The TISTR Press, 1984: pp.1-129.
11. Meade CV. A systematic revision of the *Uvaria* L. group (Annonaceae) in continental Asia. A thesis submitted to the University of Dublin, Trinity College for the Degree of Doctor of Philosophy. August 11th, 2000: 1-311.
12. Backer CA, van Den Brink JRC (eds.). *Flora of Java*, Vol. 2. Gronigen. Wolter-Noordhoff, 1965: pp.1-641.
13. Chayamarit K, van welzen PC. Euphorbiaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). *Flora of Thailand*, Vol. 8 Part 1. Bangkok. The Prachachon Co. Ltd., 2005: pp.1-303.
14. Moldenke HN, Moldenke AL. Verbenaceae. In: Dassanayake MD, Fosberg FR (eds.). *A revised handbook to the flora of Ceylon*, Vol. 4. New Delhi. Oxford & IBH Publishing Co., 1983: pp.348-388.
15. Niyomdham C. A Revision of the genus *Crotalaria* L. (Papilionaceae) in Thailand. *Thai For Bull* 1978;11:105-108.
16. Backer CA, van den Brink RCB. Papilionaceae. In: Backer CA, van den Brink RCB (eds.). *Flora of Java*, Vol. I. Groningen. Noordhoff NVP, 1963: pp.565-545.
17. Van Thuan N. Leguminosae (Fabaceae) Papilionoideae (Faboideae) Phaseoleae. In: Auvebrille A, Leroy JF (eds). *Flore du Cambodge, du Laos et du Vietnam*, Fasc. 17. Paris. Museum National D'Histoire Naturelle, 1979: pp.1-217.
18. Phon PD, Ohashi H, Vidal JE. Leguminosae (Fabaceae) Papilionoideae Desmodieae. In: Morat Ph (ed.). *Flore du Cambodge, du Laos et du Vietnam*, Fasc. 27. Paris. Museum National D'Histoire Naturelle, 1979: pp.1-154.
19. Parnell J. Orobanchaceae. In: Santisuk T, Larsen K (Eds.). *Flora of Thailand*, Vol. 9 Part 2. Bangkok. Prachachon Co. Ltd., 2008: pp.141-147.
20. Silva GL, Gil RR, Baoliang C, et al. Novel cytotoxic ring-A seco-cycloartane triterpenes from *Gardenia coronaria* and *G. sootepensis*. *Tetrahedron* 1997;53(2):529-538.
21. Peterson B. Thymelaeaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). *Flora of Thailand*, Vol 6 Part 3. Bangkok. The Diamond Printing Co. Ltd., 1997: pp.226-245.
22. Phengklai C. Tiliaceae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). *Flora of Thailand*, Vol. 6 Part 1. Bangkok. The Ramthai Press Co Ltd, 1993: pp.10-80.
23. Cramer LH. Acanthaceae. In: Dassanayake MD, Clayton WD (eds.). *A revised handbook to the flora of Ceylon*, Vol. 12. Rotterdam. A.A Balkema, 1998: pp.1-140.
24. ประนอม จันทโรทัย. พรรณไม้ภูพาน. ขอนแก่น. ศูนย์วิจัยอนุรักษ์ทรัพยากรประยุกต์, 2550: น.1-236.
25. ปิยะ เฉลิมกลิ่น. พรรณไม้วงศ์กระดังงา. กรุงเทพฯ. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2544: น.1-369.
26. Sinclair J. A revision of Malayan annonaceae. *The Gardens' Bulletin Singapore* 1955;14(2):49-516.
27. Ast M. Annonaceae. In: Lecomte H (ed.). *Flore Generale de L'Indo-Chine*, Tome 1 Fasc. 1. Paris. Masson et Cie, Editeurs, 1938: pp.42-123.
28. Middleton DJ. Apocynaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). *Flora of Thailand*, Vol. 7 Part 1. Bangkok. Diamond Printing Co. Ltd., 1999: pp.1-153.

29. Backer CA, van Den Brink JRC (eds.). Flora of Java, Vol. 2. Gronigen. Wolter-Noordhoff, 1965: pp.1-641.
30. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, วิจิต เปานิล, รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล, และคณะ. สมุนไพรพื้นบ้านล้านนา ใน: วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, วิจิต เปานิล, พร้อมจิต ตรีลัมพ์ (บรรณาธิการ). สารานุกรมสมุนไพร เล่ม 3 สมุนไพรพื้นบ้านล้านนา. กรุงเทพมหานคร. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2543: น.1-264.
31. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ตรีลัมพ์, รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล, และคณะ. สยามเภัชยพฤกษ์ ภูมิปัญญาของชาติ. ใน: วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล, พร้อมจิต ตรีลัมพ์, รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และคณะ (บรรณาธิการ). สารานุกรมสมุนไพร เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2543: น.1-272.
32. Vidal JE. Connaraceae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 2 Part 2. Bangkok. The Chutima Press, 1972: pp.125-126.
33. Staples GW, Traiperm P. New species, new combinations, and new records in Convolvulaceae for the flora of Thailand. *Thai For Bull (Bot)* 2008;36:86-108.
34. Van Ooststroom SJ. Convolvulaceae. Flora Mesiana, Ser I, Vol 4. Leyden. R.D. Hoogland, 1953: pp.388-515.
35. Staples G, Na Songkhla B, Khunwasi C, Traiperm P. Annotated checklist of Thai Convolvulaceae. *Thai For Bull (Bot)* 2005;33:171-84.
36. De Walde WJJO, Duyfjes BEE. Cucurbitaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 9 Part 4. Bangkok. Prachachon Co. Ltd., 2008: pp. 411-546.
37. Hoogland RD. Dilleniaceae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol 2 Part 2. Bangkok: The TISTR Press, 1972: pp.95-108.
38. Smitinand T, Santisuk T, Phengklae C. The manual of Dipterocarpaceae of mainland South-East Asia. *Thai For Bull* 1979;12:1-110.
39. Ashton PS. Dipterocarpaceae. In: van Steenis CGGJ (ed.). Flora Malesiana, Vol. 9. Boston. The Hague, 1982: pp.237-552.
40. Chayamarit K, van welzen PC. Euphorbiaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 8 Part 2. Bangkok. The Prachachon Co. Ltd., 2007: pp.305-592.
41. Phengklae C. Fagaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 9 Part 3. Bangkok. Prachachon Co. Ltd., 2008: pp.179-410.
42. Keng H. Labiatae. In: van Steenis CGGJ (ed.). Flora Malesiana, Ser. I Vol. 8. Leyden. P. Noordhoff Ltd., 1978: pp.301-394.
43. Suddee S, Paton AJ, Parnell JAN. Taxonomic revision of tribe *Ocimeae* Dumort. (Lamiaceae) in continental South East Asia III. *Ociminae*. *Kew Bull* 2005;60(1):3-75.
44. Ridsdale CE. A revision of the family Leeaceae. *Blumea* 1974;22:57-100.
45. Nielsen IC. Leguminosae-Mimosoideae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 4 Part 2. Bangkok. The Tistr Press, 1985: pp.155-156.
46. สุชาติ ศรีเพ็ญ. พรรณไม้หน้า. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2542: น.1-312.
47. Pendry CA. Polygalaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 7 Part 3. Bangkok. The Prachachon Co. Ltd., 2001: pp.498-538.
48. Starkenmann C, Luca L, Niclass Y, Praz E, Roguet D. Comparison of volatile constituents of *Persicaria odorata* (Lour.) Soják (*Polygonum odoratum* Lour.) and *Persicaria hydropiper* L. Spach (*Polygonum hydropiper* L.). *J Agri Food Chem* 2006; 54(8): 3067-3071.
49. Puff C, Chayamarit K, Chamchumroon V. Rubiaceae of Thailand. Bangkok: The Forest Herbarium, National Park, Wildlife and Plant Conservation Department, 2005: pp.1-245.
50. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. พรรณไม้เกียรติประวัติของไทย. กรุงเทพฯ. ประชาชน จำกัด, 2550: น.1-204.
51. Backer CA, van Den Brink JRC, eds. Flora of Java, Vol. 2. Gronigen. Wolter-Noordhoff, 1965: pp.1-641.
52. van Welzen PC. Sapindaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol 7 Part 1. Bangkok. Diamond Co. Ltd., 1999: pp.1-153.
53. Yamazaki T. Scrophulariaceae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 5 Part 2. Bangkok. The Chutima Press, 1990: pp.139-238.
54. Phengklae C. Sterculiaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 7 Part 3. Bangkok. Prachachon Co. Ltd., 2001: pp.539-654.
55. Griffin O, Pannell J. Loganiaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 6 Part 3. Bangkok. The Diamon Printing Co. Ltd., 1997: pp.197-225.
56. Keng H. Theaceae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol 2. Part 2. Bangkok. The Tistr Press, 1972: pp.142-158.

57. Peterson B. Thymelaeaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol 6 Part 3. Bangkok. The Diamond Printing Co. Ltd., 1997: pp.226-245.
58. Nguyen van Dzu. BÙ sung mùt loçi thuÙc chi h & Mac 226; p linh - Hapaline Schott (Araceae) cho hí thu'c v & Mac 226; t viñtnam, 1999;21:8-10.
59. Nicolson DH. Proposal to conserve Hapaline Schott (1858) over Hapaline Schott (1857) (Araceae). *Taxon* 1981;30:494-495.
60. Sookchaloem D. Araceae in Thailand. The Forest Herbarium, Department of National Parks, Wildlife and Plants, Bangkok, Thailand. 12th Flora of Thailand Meeting 25-29 November 2002. National Park, Wildlife and Plant Conservation Department Bangkok, Thailand.
61. Thitimetharoch T. Taxonomic studies of the family Commelinaceae in Thailand. A thesis for the degree of doctor of philosophy. Khon Kaen University, 2004.
62. Ridley HN. Liliaceae. In: Ridley HN (ed.). The flora of the Maley peninsula, Vol. 4. Amsterdam. Amerind Publishing Co. Pvt. Ltd., 1924: pp.1-383.
63. Hooker JD. The flora of British India, Vol. 6. Ashford. L. Reeve & Co., Ltd., 1894: pp.1-792.
64. Simpson DA, Koyama T. Cyperaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 6 Part 4. Bangkok. Diamond Printing Co. Ltd., 1998: pp.247-485.
65. Backer CA, van DenBrink RCB. Amarillidaceae. In: Backer CA, van DenBrink RCB (eds.). Flora of Java, Vol. 3. Groningen. Noordhoff NVP, 1968: pp.1-761.
66. Den Hartog C. Hydrocharitaceae. In: Van Steenis CGGJ (ed.). Flora Malesiana, Ser. 1 Vol. 5. Leyden. Noordhoff Ltd., 1957: pp.381-413.
67. Haynes RR. Hydrocharitaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 7 Part 3. Bangkok. Diamond Printing Co. Ltd., 2001: pp.35-82.
68. วีระชัย ฒ นคร (บรรณาธิการ). สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ Queen Sirikit Botanic Garden (เล่ม 2). เชียงใหม่. โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2543: น.1-291.
69. Seidenfaden G, Wood JJ. The orchids of peninsula Malaysia and Singapore. Fredensborg. Olsen & Olsen, 1992: pp.1-779.
70. วีระชัย ฒ นคร (บรรณาธิการ). สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ Queen Sirikit Botanic Garden. กล้วยไม้ไทย 1. เชียงใหม่. โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2551: น.1-310.
71. Jayaweera DMA. Orchidaceae. In: Dassanayake MD, Fosberg FR (eds.). A revised handbook to the flora of Ceylon, Vol. 2. Amsterdam. Amerind Publishing Co. Pvt. Ltd., 1981: pp.4-386.
72. วงศ์สถิตย ณีวกุล, สมภพ ประธานธรรารักษ์, ทยา เจนจิตติกุล และคณะ. สมุนไพรพื้นบ้านพื้นบ้านอีสาน. ใน: สมภพ ประธานธรรารักษ์, ทยา เจนจิตติกุล, ธนุชา บุญจรัส และคณะ (บรรณาธิการ). สารานุกรมสมุนไพร เล่ม 5 สมุนไพรพื้นบ้านอีสาน. กรุงเทพมหานคร. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2543: น.1-192.
73. Larsen K. Hemerocallidaceae. In: Santisuk T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 9 Part 2. Bangkok. Prachachon Co. Ltd., 2008: pp.114-116.
74. Hansen B. Xyridaceae. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol 5 Part 1. Bangkok. Diamond Printing Co. Ltd., 1987: pp.130-138.
75. Larsen K. A preliminary checklist of the Zingiberaceae of Thailand. *Thai For Bull (Bot)* 1996;24:35-49.
76. Larsen K, Larsen SS. Gingers of Thailand. Chiang Mai: Ministry of Natural Resources and Environment. Maerim, 2006: pp.1-185.
77. Tagawa M, Iwatsuki K. Pteridophytes. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 3 Part 2. Bangkok. The Chutima Press, 1985: pp.170-182.
78. Tagawa M, Iwatsuki K. Pteridophytes. In: Smitinand T, Larsen K (eds.). Flora of Thailand, Vol. 3 Part 4. Bangkok. Chutima Press, 1989: pp.486-580.